

Υπογλώσσιο #81

ή τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους

Ὑψος

Εισαγωγή

Προτίμηση ακραίων περιπτώσεων η φράση **ἢ τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους**. Τέτοιες ακραίες διαζεύξεις είναι συχνές στην παροιμιολογία. πβλ. Ελευθερία ἢ Θάνατος, ἢ παπάς-παπάς ἢ ζευγάς-ζευγάς, ἢ μικρός-μικρός παντρέψου ἢ μικρός καλογερέψου. Αλλά και την ετιμηση που χαίρει ο ψηλός εναντι του κοντού. Βλ. Κοντή γυναίκα περδικα,ψηλή καραμαντάνα ψηλός άντρας σάν άγγελος, κοντός πομπή και γάνα. 154.271

Ὑψος

Σημασία

Αποτελεί τον πρωταγωνιστή της μελέτης μας. Επιφυλάσσομαι να επανέλθω για το αντίθετο του ύψους, το βάθος.

Ετυμολογία

Χαρακτηριστικό προσώπου ή αντικείμενου που αφορά την απόσταση του από το έδαφος. Προκειμένου περί προσώπων πρέπει αυτά να είναι σε όρθια θέση. **Ανάστημα**. Κν. **Μπόι** (από το τουρ. Boy)

υψι : επίρρ../επίθ..: «ψηλός, ψηλά» (Όμηρος, Ησίοδος). Σύνηθες πρώτο συνθετικό σε πολλές λέξεις: ύψιβρεμέτης «που βροντά από ψηλά, από τον ουρανό» (Όμηρος, Ησίοδος), υψιζυγός για το Δια «με ψήλο θρόνο ή θρόνο στα ψηλά» (Όμηρος, Ησίοδος), υψίθρονος των θεών (Πίνδαρος), υψίκερως με ψηλά κέρατα για ελάφι [Οδύσεια και αλλού], υψίκομος με ψηλές κορφές, για δέντρα (Όμηρ. κα), Υψιτέτης «με φύλλα που σηκώνονται ψηλά» (Όμηρ..), υψιτέτης (Όμηρος.) αλλά και υψιτετής (Ε.) «που πετάει ψηλά», υψιπύργος «με ψήλους πύργους » (Σιμωνίδης, Ησύχιος),και άλλα.

Με έκπτωση του ι-ώτα : ύψ-αύχην «αυτός που σηκώνει το λαμό του», απ όπου « qui fait le fleer » (Ε., Πλάτωνος - Φαίδρος. 253 d, etc.), και ρήμα ύψαυχενέω, -ίζω «σηκώνω κεφάλι, faire le fleer» μεταγ., υψαυχής «έχω υψηλά τον αυχένα, υψαυχέω (S.) ; υψερεφής «με υψηλή σκεπή» (Όμηρος) κ.α.

Φράσεις

ή τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους

ή θα νικήσουμε και θα θριαμβεύσουμε ή θα καταβαρθρωθούμε! Το λέμε και για άτομα με απρόβλεπτη απόδοση ή συμπεριφορά.

Τα ύψη

Τα υψηλά μέρη. Μεταφορικός μεγαλεία. ΦΡ οι κριτικοί τον ανέβασαν στα ύψη.

Συνώνυμα: στο Ζενίθ, στον κολοφώνα της δόξης

Πβλ. Ερωτόκριτο για της αστάθεια της Τύχης:

Οντε στα ύψη μας πετάς, τα χαμηλά γυρεύεις.

ψηλά

Επίρρημα και ουδέτερο του επιθέτου ψηλός < υψηλός.

Χέσε ψηλά κι αγνάντευε!

Το χέσιμο είναι η αποβολή, η πτώση των κοπράνων. Δεν μπορεί κάνεις να χεσει προς τα άνω (ψηλά). Πβλ. Ανέβηκε ψηλά, πέταξε ψηλά την πέτρα.

Οι φράσεις :

• [Χέσε ψηλά κι αγνάντευε.](#)

• [Χέσε ψηλά κι αγνάντευε και πέτα βοτσαλάκια.](#)

Είναι οξύμωρες και ανόητες. Το «ψηλά» πρέπει να γραφεί «ψηλά» με την έννοια του ολίγα, μικρή ποσότητα. Έννοια συνήθης περισσότερο για χρηματικά ποσά. Από την εποχή που τα καράβια δεν διέθεταν απόπατους και το χέσιμο γίνονταν από την κουραστή.

Κατασκευάσαμε επηρεασμένο από την λανθασμένη φράση.

Απ τα ψηλά στα χαμηλά και απ τα πολλά στα λίγα.

Και Ερωτόκριτο:

πάντα να στα **ψηλά** φωτιά και τσι φτερούγες καιγει κεινου που τ' ανημπορετα και τ' αφταστα γυρεύγει.

Ο υψών εαυτόν

Ο **υψών** εαυτον είναι ο υπερήφανος (αυτός που θελει να φαίνεται υπεράνω των άλλων, ο υψαύχην).

Αυτος ταπεινωθήσεται και ο ταπεινών εαυτόν αυτός **υψωθήσεται**.

Η Αγ. Γραφή βριθει από φρασεις που **υψώνουν** και ταπεινώνουν.

ο Φαραώ θέλει **υψώσει** την κεφαλήν σου και θέλει σε αποκαταστήσει εις το υπούργημά σου· και θέλεις δώσει το ποτήριον του Φαραώ εις την χείρα αυτού κατά την προτέραν συνήθειαν, ότε ήσο οινόχοδος αυτού·

Θεός του πατρός μου, και θέλω **υψώσει** αυτόν.

Εξοδος 15.2

Επειδή, ενώ σε **ύψωσα** εκ του χώματος, και σε κατέστησα ηγεμόνα επί τον λαόν μου Ισραήλ, συ περιεπάτησας εις την οδόν του Ιεροβοάμ, και έκαμες τον λαόν μου Ισραήλ να αμαρτήση, διά να με παροργίσης διά των αμαρτιών αυτών,

Α Βασ. 16:2

Ύψώσω σε, ὁ Θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλόγησω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
Ψαλ. 144,1

Μικρύνετε ἵνα μὴ κριθεῖτε

Γιάννης Παπαϊωάννου - Εν ολίγοις

Ἡ ἐξ ὕψους βοήθεια

Ἡ βοήθεια που ἐρχεται ἀπὸ το θεῖον. Ἡ χεὶρ το Θεοῦ καὶ ὁ ἀπὸ μηχανῆς θεάς ἐρχονταν ἀπὸ πάνω. Τὶ κάθισα με σταυρωμένα χέρια; περιμένεις τὴν **ἐξ ὕψους βοήθεια**;

Αναλογη *το μαννα ἐξ ουρανου.*

Πβλ. καὶ τῆς Εκκλησίας :*«Πάσα δόσις αγαθή καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ... »*

Ἄλμα εἰς ὕψος

Τὸ γνωστὸ ολυμπιακὸ ἀθλημα

Στάθηκε στο ὕψος τοῦ

Τήρησε στάση ἀνάλογη με τὴν θέση τοῦ

Ὑψωσε το ἀνάστημα τοῦ

Ἐξέφρασε ευθαρσῶς τὴ γνώμη τοῦ ἢ προέβαλε τὶς ἀντιρρήσεις τοῦ .

Κρίμα στο μπόι σου

Κατὶ τὸ ὁποῖο ἐπραξες εἶναι ἀναντιστοιχο με τὸ ἀνάστημα σου. Δὲν εχεις φερθεῖ ἀναλογα με τὸ ὕψος σου. Τὸ ὕψος δηλώνει τὸν ἐνηλικο ἀλλὰ καὶ τὸν μεγαλοπρεπή.

Υπερψυτε

- Φτανουν τσοεσ; (ελιεσ, φακέσ, δραχμεσ, ξυλιέσ)

- Οοοοου! Καὶ υπερψυτε! Δηλ. Ναι ναι με τὸ παραπανω, εἶναι πλεον ἀπὸ ἀρκετέσ.

- Απαντάται στὴν Ἡ Ὁδη τοῦ Επιταφιοῦ ὡσ σύνθηεσ ρεφραιν

ὄν Παῖδεσ εὐλογεῖτε, Ἱερεῖσ ἀνυμνεῖτε, λαὸσ ὑπερυψοῦτε, εἰσ πάντασ τοὺσ αἰῶνασ.

Δηλ. Αὐτὸν [τὸ θεὸ] τὰ παιδιὰ νὰ εὐλογεῖτε, οἱ ἱερεῖσ νὰ ἀνυμνεῖτε καὶ ὁ λαὸσ νὰ ὑπερψῶνει εἰσ ὄλουσ τοὺσ αἰῶνεσ. Ἐξ ου καὶ ὁ Ὑψιστοσ.

Μεγαλύνω

Συνηθεστατο συνωνυμο τοῦ δοξάζω, τιμῶ, ἐξυψῶ στοὺσ ἐκκλησιαστικουσ ὕμνουσ.

Γνωστοτατο τὸ μεγαλυνάριον βλ. μεγαλυνω παρακάτω

Αντίθετο: ταπεινῶνω, μειῶνω.

Ἐπεσα στα πόδια τοῦ

Τὸν παρακαλεσα, τὸ ἱκετευσα

Αισθάνομαι πεσμένος

Συνωνυμο τοῦ αισθανομαι **κατάπτωση**.

Ἡ **πτώση** εἶναι τὸ πεσιμο δηλαδη ἡ στάση που σε ριχνει στο εδαφοσ,

που μειωνει τὸ ὕψοσ. Συνώνυμα . Εἶμαι **πτωμα**! Εἶμαι **πιττα**, **λυῶμα**

Με σκοπο νὰ τὸν μειώσῃ

Για νὰ τὸν ταπεινώσῃ

Κάθετι που με μειῶνει εἶναι **μειονεκτικο**, **καταλογίζεται στα μείον μου**, καὶ ἐγὼ αισθάνομαι **μειωμένος**.

Μου ἐξυψωσε τὸ ἠθικο

Στάθηκε στο ὕψοσ τοῦ

Ἐδῶ τὸ ὕψοσ εἶναι τὸ πρεπον ἀνάστημα τὸ ἀναλογο με τὸ ἀξίωμα τοῦ.

Πρεπει νὰ ἀρθοῦμε στο ὕψοσ των περιστασεων

Νὰ ἱκανοποιησομε τὶσ ἀπαιτήσῃσ των τρεχουσων συνθηκων.

Θα καταφερομε νὰ ὀρθοποδίσομε

Θα καταφέρομε νὰ σηκωθομε ὀρθιοι (μτφ);

Φουσκώνει σα διάνοσ

Υπερηφανεύεται βλ. Συμπεριφορὰ που συνοδευεται ἀπο αὐξηση τοῦ ὕψοσ καὶ τοῦ ὀγκοῦ.

Ανάλογεσ ἐκφράσεισ ἱσχύουν καὶ για τὸ παγῶνι («**μασ κάνει τὸ παγῶνι**»)

Ὁ [ιν]Διάνοσ (γαλοπουλα ἢ κούρκοσ) δὲν ἔχει τόσο ματαιόδοξα συναισθήματα. Ἐπιδιώκει τὴν αὐξηση τοῦ ὀγκοῦ με ξεδίτλωμα των φτερώων, πράγμα που ἱσχύει καὶ στὰ παγῶνια, με σκοπὸ τὸ ἐκφοβισμό τοῦ ἀντιπάλου ἢ ἀντεραστή. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνεσ πολεμιστέσ φορώντασ ψηλά λοφία στα κράνη τουσ καὶ βάζοντασ κουδούνια, ἀποτρόπαια σχέδια καὶ ἔντονα χρώματα στίσ ἀσπίδεσ τουσ ἀλλὰ τὸ ἴδιο κάνουν καὶ οἱ Ἰνδιάνοι τῆσ Ἀμερικῆσ.

Ἡ ΦΡ. **Ἐγινε τούρκοσ** πιθανότατα νὰ ἦταν **ἔγινε κούρκοσ** = θυμωσε, ἐρεθιστηκε.

Ἐριξε μπόι

Ψήλωσε.

Λέγεται παρηγορητικὰ για χοντρό παιδί. **Θα τὸ ρίξει** [τὸ πάχοσ σε] **μπόι**. Δηλ. θα μετατρέψει ἀργότερα τὸ πάχοσ σε ὕψοσ ἀναστήματος.

Τὸ μπόι - ἀνάστημα χρησιμοποιεῖται καὶ ὡσ μονάδα μέτρησῃσ ὕψοσ ὅπωσ καὶ ἀλλὰ μέρη τοῦ σώματοσ (πόδι, πήχησ, δάκτυλο). Ὁ ἥλιοσ ἦταν ἐπάνω ἰσαμε δυο μπόγια

Κρίμασ στο μπόι σου.

Αιδῶσ! Ἠτροπή! ἔκανεσ κάτι ἀνάξιο τοῦ ἀναστήματοσ σου, τῆσ καταγωγῆσ σου, τῆσ προσωπικότητασ σου.

Κρίμα σε Ἀντρονίκη, κρίμα στο μπόι σου

ἀντρόπιασεσ ἔμενα κί ὄλον τὸ σόι σου.

Δημοτικὸ

Το ύψος του τριγώνου.

Το τρίγωνο έχει τρία ύψη. είναι αι κάθετοι που ξεκινούν από κάθε κορυφή αγόμεναι προς την αντικείμενη πλευρά. Το σημείο της τομής αυτών των καθέτων λέγεται ορθόκεντρο.

Παροιμίες

**Κοντή γυναίκα πέρδικα,
ψηλή καραμαντάνα
ψηλός άντρας σάν άγγελος,
κοντός πομπή και γάνα.**

154.271

Υποβιβασμος του θηλεως και υπερψωση του αρρενος, απηχουσα την νοοτροπια της εποχης.

Η περδικα θεωρεται κομψη και είναι χλιοτραγουδισμένη. Καρα+μαντανα =μεγάλη αγελαδα (όπως καρα πουτάνα, καρα σεβντας κλπ το προθεμα καρα- εδώ είναι μεγεθυτικο πβλ. καρα-κιτσαριο, καρα-καταλκα κλπ).

Αν δε γονατιζε η γκαμηλα δεν θα την φορτωνανε

Όταν υποκύψεις ο άλλος, ο ισχυρός, το εκμεταλλεύεται.9585.148

Παράγωγα

Υψηλότατος

Υπερθετικός του επιθέτου υψηλός (ό έχων μεγάλο ύψος). Έτσι προσαγορεύονται οι πρίγκιπτες είτε είναι νάνοι και κουτσούβελα (δελφίνοι) είτε τίποτε κρεμανταλάδες.

Συν. Μπιούλης από το μπόι.

υψηλός

Ο σκέτος

Ο υψηλός καλεσμενος = ο τιμώμενος, ο επιτιμος, η Υψηλή Πύλη = τα ανάκτορα του Σουλτάνου, Υψηλή επιταγή = με διαταγή ανωθεν, από τα ανώτερα κλιμάκια.

Υψιτετής

Αυτός που πετάει ψηλά. Ο έχων υψηλές επιδιώξεις, στόχους

Υψηλόφρων

Ο έχων υψηλό (έντιμο, ανδρείο, πατριωτικό) φρόνημα.

Υψικάμινος

Καμίνι Χάλυβος Υψηλής τεχνολογίας.

Συλλογή ποιημάτων του Ανδρέα Εμπειρικού.

Υψόμετρο, Υψομετρικός

Η κατακόρυφος απόσταση κάποιου γεωγραφικού σημείου από την επιφάνεια της θάλασσας. Υψομετρικές καμπύλες λέγονται οι καμπύλες που συνδέουν τα σημεία με το ίδιο υψόμετρο και βοηθούν στο να αντιληφτούμε την κλίση των ανωφερειών ενός βουνού.

Υψιστος

Τίτλος του θεού που είναι ανόητος (ο τίτλος, τουλάχιστον για τους μονοθεϊστές). Οι χριστιανοί είναι μονοθεϊστές. Υψιστος είναι παραθετικό του υψηλός και σημαίνει ο πιο ψηλός από όλους. Μα δεν υπάρχουν άλλοι θεοί βρε ευλογημένοι πατέρες. Ένας είναι ο Θεός, ουκ έσονται σοι θεοί έτεροι πλην εμού.

Υψι-

Πρόθεμα για άλλα σύνθετα υψί-κορμος, υψί--πεδον, υψί-στρωμα, υψι-σωρείται,

υψ-αυχην

Τον Τιτάνα, ονομαζαν : τελέστορα, τιμήντα, ύμανόρην, ύπατον, ύψαύχενα, ύψήντα.

Υψοῦν

Απαρέμφατο του υψόω. Το δικαίωμα του υψοῦν είναι το δικαίωμα για πανωσήκωμα οικοδομής.

Υψωμα

Υψηλός τόπος. Δημώδες : ψηλώματα

Πβλ. Ζαχαρία Παπαντωνίου ο ΓεροΒοσκος

Πόσα χρόνια πέρασα

κι άσπρισα και γέρασα

πάνω στα **ψηλώματα**

βόσκοντας τα πρόβατα.

Συγγενικά

Μεγαλειότατος

Οι βασιλείς ονομάζονται μεγαλειότατοι (υπερθετικός του ανυπάρχου μεγαλείος). Η προσφώνηση πάρθηκε από τη Δύση (Majesty, Mageste). Οι Βυζαντινοί προσφώνούσαν τον Βασιλέα: "Το μεγαλείον Σου", ή "ή Βασιλεία Σου".

πχ. Να! Η βασιλεία Σου ή Ναι το Μεγαλείον Σου = Ναι μεγαλειότατε ή (ορθότερο) Ναι Βασιλεύ!

Έτσι τον τίτλο μέγας απέκτησαν και μερικοί Μεγαλειότατοι, ένθα Μέγας = Σουπερ-ντουπερ Μεγαλειότατος και κατά κανόνα και μεγάλο κάθαρμα.

(Μέγας Ναπολέων, Μέγας Αλέξανδρος, Μέγας Θεοδόσιος, Κάρολος ο Μέγας κλπ).

Ο Μέγας Αλέξανδρος ειχε ύψος 1,50 μέτρο^{2069.60}.

Ο πιο κοντός βρετανός μονάρχης ήταν ο Κάρολος Α'. Είχε ύψος 1,44 μ. (πριν αποκεφαλιστει).2068.15

Αλλά και ο Μέγας Ναπολέων δεν φημίζονταν για το αναστημά του.

Μην αμφιβαλετε όμως ότι τους δύο τελευταίους πους αποκαλούσαν «Μεγαλειοτατε»

Μεγαλεία

Τα **μεγαλεία** να φοβάσαι, ω ψυχή.

Και τες φιλοδοξίες σου να υπερνικήσεις

αν δεν μπορείς, με διαταγμό και προφυλάξεις

να τες ακολουθείς. Κι όσο εμπροστά προβαίνεις,

τόσο εξεταστική, προσεκτική να είσαι.

Κ. Π. Καβάφη Μάρτιαι ειδοί

Μεγαλειώδης

Επίθετο (ο και η) το μεγαλειώδες. Συνήθως λέμε μεγαλειώδης παρέλαση, συγκέντρωση κλπ

Πτωχός

Αυτος που είναι πτωχός (αρχ. πτώξ) δεν είναι υπερήφανος, δεν είναι υψαύχην. Ο πτωξ ήταν αυτός που πτήσεται, διπλωνεται, πεφτει, ταπεινεται, αρα μειωνει το υψος του. Χαρακτηρισμος του λαγού.

οίμησεν δε άλειξ ώς τ' αιετός ύψιπετήεις,

ός τ' εΐσιν πεδίον δε δια νεφείων έρεβεννών

άρπάξων ή άρν' άμαλήν ή πτώκα λαγών

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ 22.310

Έπαρση

Σημαίνει σήκωμα, ανέβασμα (έπαρση σημαίας), υπερηφάνεια. Επί (επάνω) + αίρω. Επηρμένος είναι ο περήφανος, αυτός που έχει **ψηλά το κεφάλι**.

Ούχ ύφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἔξετε τους πολιτευόμενους; οὐ ταπεινώσαντες αποπέμψετε τους νυν επηρμένους; οὐ μέμνησθ' ὅτι οὐδείς πώποτε ἐπέθετο πρότερον δῆμον καταλύσει, πριν αν μείζον των δικαστηρίων ἰσχύση;

Αισχίνης - Κατά Κτησιφώντος 235

Σηκώνων κεφάλι

Η φράση σημαίνει επαναστατώ, **ξεσηκώνωμαι**, ενώ **εχω κάτω το κεφάλι** σημαίνει είμαι υποτελής, υποτακτικός, υποταγμένος.

Υψωση κέρατος

Το κέρας είναι το σύμβολο της ισχυος στην ΠΔ

(3.) κύριος στερέωμά μου και καταφυγή μου και ρύστης μου,
ὁ θεός μου βοηθός μου, και ἔλπιώ ἐπ' αὐτόν,
ὑπεραπιστής μου και κέρας σωτηρίας μου, ἀντιλήμτωρ μου.

Με αυτή τη σημασία περασε στους χριστιανους υμνωδούς.

Ετσι σε χριστιανικές παρακλήσεις η φράση «Υψωσον κέρας» σημαίνει χάρισε την νίκη.

ο *Υψωσον κέρας χριστιανών ὀρθοδόξων και κατάπεμψον εφ' ἡμᾶς τα ἐλέη σου τα πλουσία.*

Αφού με τα **κέρατα** (βούκινα) σάλπιζαν, σηκώνοντας τα ψηλά, όταν νικούσαν ή με τα **κέρατα** έπιαν κρασί σε νικητήριες ευωχίες.

Πβλ. ΦΡ. **Ηπια τα κέρατά του** αναλογο του νεωτερου « ηπια τα ποτηράκια του» ,ή «τράβηξε τα σκονάκια του» . Ετσι απεκτησε η φραση «τα κέρατά του» την εννοια της υπερβολικης ποσοτητας. Αργότερα το χρημιποιομενο ρημα ητα και εφαγε ή πληρωσε τα κέρατά του.

Το μέγεθος έχει σημασία

Το μέγεθος εκτός από τα γεννητικά όργανα έχει μεγάλη σημασία και σε άλλα σωματομετρικά χαρακτηριστικά. Σε συγκρούσεις αλλά και σε πράξεις εντυπωσιασμού το ύψος έχει μεγάλη σημασία. Ο στρατιώτης θέλει να εντυπωσιάσει τον αντίπαλο, ο άρχων τους υπηκόους του, ο ηθοποιός το κοινό του. Πρέπει να αυξήσει το μέγεθος του. Το να αυξήσει το βάρος του ήταν εύκολο, αρκεί να είχε να φάει και να μην τον εμποδίζει στη δουλειά του. Προνόμιο μόνον των Βασιλέων και των αρχόντων (βλ. Ερρίκος ο Η).

Οι στρατιώτες και οι ηθοποιοί αύξαναν το ύψος τους με πολλούς τρόπους.

1. Με **ψηλότακουνα παπούτσια** (κόθορνους, ξυλοπόδαρα)

2. Με **ψηλά** καλυμματα κεφαλής εν γένει: καπέλα, πηλίκια, κράνη, περικεφαλαίες. Βλάκας με **περικεφαλαία**.

Τα **ψηλά καπέλα** : Μτφ. οι υψηλά ιστάμενοι, οι οικοκνυτες. Επειδη στις επισημες εκδηλώσεις φορουσαν ψηλά καπέλα. Πβλ. Παροιμία: Δε γαμεις **ψηλά καπέλα**.

Δηλαδή δεν μπορείς να τα βάλεις με ανθρώπους ισχυρούς κοινωνικά και οικονομικά.

3. Με **λοφία** ή λόφους ή τουφία ή φούντες ή φτερά.

Πβλ. **Βλακας με λοφίο** (διαπρεπής βλαξ), ίσως και το: "**δουλειες με φουντες**"

4. Με την στάση του σώματος

Πβλ. Κορδωμένος, υψάυχηνη, υπερήφανος.

Αντίθετο: ταπεινός, μαζεμένος, συνεσταλμένος.

5. Με την άνοδο πάνω σε βάρθρα, σκαλοπάτια κλπ. Βλ. **πούλιπτον**.

Όμως μπροστά στον άρχοντα αυτη η επίδειξη ύψους έπρεπε να σταματάει. Γι'αυτο στρατιώτες ή πολίτες:

• **Απεκαλύπτοντο** . Έβγαζαν την περικεφαλαια τους, το πηλίκιο τους κλπ.

πβλ. την σημερινη φράση **του βγάζω το καπέλο** = τον θεωρώ στουδαίο, επικρωτω την ιδιοφυία του η την συμπεριφορά του.

The Romans, who commonly went bareheaded, made use of the upper part of the Gown or Toga for a Covering, when excessive Heat, or Cold, or Rain obliged them to it: We are also informed from Plutarch, that when they met a Person that deserved some particular Respect, their way was to uncover, if it happened that their Gown was upon their Head; which plainly shows that it was a Custom to wear their Gowns upon their Heads.

Bernard de Montfaucon - Antiquity explained, and represented in sculptures

Σε ακριτικό ποίημα της Κύπρου^{9453.108} διαβάζουμε τους εξής στίχους

Και έναν κοντόν, κοντούτσικον και χαμηλοβρακάτον
Το σκιάθιν* 'ς την μασκάλην του, 'μπαίνει και χαιρετᾶ τον

* Το σκιάθιν=το σκιάδιο, πλατύγυρο αγροτικό καπέλο. Πβλ. νησος Σκιάθος.

Αν μαλιστα ανατρεξουμε και στον «Χάση» του Δημ. Γουζέλη (1774-1843) θα διαβάσουμε:

20. Εσύ μιλείς ντα δάσκαλο! Εσυ μιλας σαν δάσκαλος!
Με σάσισης ντεμπότο, Με σαστισες απ' την αρχή
σου βγάνω την περούκα μου Σου βγάζω την περούκα μου
και σερβιτόρ ντεβοτο. Και "αφωσιομένος υπηρέτης σας"

Χειρονομία έντονης επιδοκμασίας κάποιου. Σου βγάζω το καπέλο, εντυπωσιάζομαι από τη μόρφωση σου (λέγεται κοροϊδευτικά). Δεν είναι βεβαιον αν εβγαζαν και τις περουκες τους σαν ενδειξη σεβασμου ή επιδοκμασίας. Ισως να είναι κωμικο ευρημα του συγγραφεα. Αν δουμε την εικονα **Υψος με περουκα** ίσως θα επερετε να την βγαλει ο servitor devoto!

• **Υποκλίνοντουσαν**. Δηλαδή έσκυβαν το κεφάλι σαν ένδειξη σεβασμού και αναγνώρισης.

πχ. ΦΡ. **Υποκλινόμεθα** προ της αυθεντίας του Αινσάιν.

Πβλ. Τις Φρασεις: **Εριξε** τα μούτρα του. **Υπέκυψε** στις παρακλησεις του.

Πβλ. Τις Φρασεις: έκανε **εδαφιαίες υποκλίσεις** (μέχρι το έδαφος), **πρόσπεσε**, έπεσε στα πόδια του, φίλησε **κατουρημένες ποδιές**.

Για το **σεβασμό** : η Φράση « τα σέβη μου» και το επτανησιακο :

Προσκυνώ και ριβερίω.

Ανάλογο το Γαλλικό (**Mes hommages** = τα σέβη μου).

Ριβερίω^{178.411}, από το Ιταλικό **riverire** και **revernire**

Γαλλικα: **Rénéger** και το Αγγλικά: **to revere**: από το Λατινικό REVERERI αποτελούμενο από το RE και VERERI σέβομαι.

Τιμή με φόβο και σεβασμό, Χαίρω με σεβασμό.

Deriv. Riverendo=αιδεσιμότατος (προσφωνηση παπά).

Η **ρεβερέντζα** (Riverenza) είναι η υπόκλιση και γενικά η φιλοφρόνηση στο Επτανησιακο ιδιωμα.

bow (v.)

O.E. bugan "to bend, to bow down, to bend the body in condescension," also "to turn back" (class II strong verb; past tense beag, pp. bogen), from P.Gmc. *bugon (cf. Du. buigen, M.L.G. bugen, O.H.G. bogan, Ger. biegen, Goth. biugan "to bend," O.N. boginn "bent"), from *beugen, from PIE root *bheug- (3) "to bend," with derivatives referring to bent, pliable, or curved objects (cf. Skt. bhujati "bends, thrusts aside;" O.H.G. boug, O.E. beag "a ring"). The noun is first recorded 1650s. Bow out "withdraw" is from 1942.

- **Γονάτιζαν**, πέφταν στα γόνατα, έκαναν **μετάνοιες, τεμενάδες**, του φύλαγαν τα ποδια⁵³⁸, **προσκυνούσαν**. (η εκκλ. μετάνοια και [ατρωτή](#) μετάνοια) με λίγα λόγια ταπειωνόντουσαν.

Ηδη από τον Όμηρο : "γουνούμαι σε, άνασσα· θεός νύ τις ἤ βροτός έσαι;" Γονατίζω μπροστάσου βασίλισσα, αν βέβαια εισαι θνητή! Μαλαγανιές του παμπονηρου Οδυσεεία για να κολακευσει τη Ναυσικα (Οούσσεια 6. 154)

- **Εδεξιούντο εβραϊκώ τώ τρόπω**

ἡμεῖς δὲ ὡς αὐτὸν

εἰσαχθέντες ἅμα τῷ θεάσασθαι μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας τῆς ἀπάσης
νεύοντες εἰς τοῦδαφος ἐδεξιούμεθα, Σεβαστὸν Αὐτοκράτορα προσειπόντες·

Φίλων ο Ιουδαίος - Legatio ad Gaium

Αν και δεξιωμα σημαίνει χαιρετω με το δεξι χερι, οι υποδουλοι επεφταν μεχρι του εδαφους.

- **Προσκυνούσαν**

Η προσκύννησις ή προσκύνημα είναι η δήλωση υποταγής ή σεβασμου προς υψηλά προσωπα η τον Υψιστον ή τους πληρεξουσίουσ αυτού Αγίουσ (δηλ. στις εικονες τους).

Πβλ. Εορτή της **Σταυροπροσκυνήσεωσ**.

Τα θρησκευτικά κειμενα βρίθουν από προσκυνήματα, όπως είναι φυσικο :

*Προσκυνῶ τό πάθος άνυμνῶ τήν ταφήν μεγαλύνω σου τό κράτος
Προσκυνοῦμεν σου τά πάθη Χριστέ, δείζον ἡμῖν καί τήν ενδοζόν σου ανάστασιν.*

Αλλα και η παλαιότερη απαιτηση του Ναβουχοδονοσοροσ

*"ὅταν ἀκούσητε τῆσ φωνῆσ τῆσ σάλπιγγοσ, σύριγγοσ καί κιθάρασ, σαμβύκησ καί ψαλτηρίου, συμφωνίασ καί παντόσ γένουτ
μουσικῶν πεσόντεσ **προσκυνήσατε** τῇ εἰκόνι τῇ χρυσή ἣν ἔστησε Ναβουχοδονόσορ βασιλεύς"*

Δαναήλ 3.6

Αλλοτε χρησιμοποιουσαν περιφράσεισ και μορφεσ παρομοιώσεισ
Ἰκετεύομεν οἱ δοῦλοι σου καί κλίνομεν γόνυ καρδιάσ ἡμῶν

Οι ραγιάδεσ του 1821, αξιοι γαρ του ονοματοσ, προσκυνοουσαν εγγράφωσ . Βλ. Αναφορά των προκρίτων της Νάσου προς τον πρόξενο της Γαλλίασ στη Σύμωρη

*«Εκλαμπρότατε Κόνσολε της Ανακτορικῆσ Γαλλικῆσ Μεγαλειότητοσ μουσιού Μπαρόν, **δουλικῶσ προσκυνούμεν.***

*Μετά τασ **δουλικῶσ ἡμῶν προσκυνήσεισ** αναφέρομεν ιδιοπαθῶσ*

Κι κατεληγαν

*Και ταῦτα μεν **δουλικῶσ**, τα δε ἔτη της εκλαμπρότητόσ της εἶησαν θεόθεν πλείστα, υγιεινά πανευδαίμονά τε και πενευημερέστατα.*

1821 Νοεμβρίου 8, Ναζία»

Ετσι τα **προσκυνήματα** από την συχνή χρήση κατάντησαν να σημαίνουν και **χαιρετίσματα**.

Πβλ. Τραγουδάκι "με τους φίλουσ μου τα κύματα θα σου στέλω **προσκυνήματα**".

Οι αρχαιοι Έλληνεσ ήταν πολυ πιο αξιοπρεπεισ. Ο Ηροδοτοσ - Ιστορία - Πολύμνια 136 αναφερει για κάποιουσ Λακεδαιμόνιοσ πρέσβεισ που:

136. Ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο· ἐνθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σούσα καὶ βασιλεῖ ἐς ὄψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν τῶν δορυφόρων κελεύοντων καὶ ἀνάγκην σφί προσφερόντων προσκυνέειν βασιλέα προσπίπτοντασ οὐκ ἔφασαν ὠθεόμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ κεφαλῆν ποιήσειν ταῦτα οὐδαμῶσ· οὔτε γὰρ σφίσι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν οὔτε κατὰ ταῦτα ἦκειν· ὡσ δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο, δεῦτερα σφί λέγουσι τάδε καὶ λόγουσ τοιοῦδε ἐχόμενα· Ὁ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέασ Λακεδαιμόνιοσ ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων ποινήν ἐκείνων τίσοντασ, λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξησ ὑπὸ μεγαλοφροσύνησ οὐκ ἔφη ὁμοιοσ ἔσεσθαι Λακεδαιμόνιοσι· κείνουσ μὲν γὰρ συγγέαι τά πάντων ἀνθρώπων νόμιμα ἀποκτείναντασ κήρυκασ, αὐτόσ δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπιπλήσσει ταῦτα οὐ ποιήσειν, οὐδὲ ἀνταποκτείνας ἐκείνουσ ἀπολύσει Λακεδαιμόνιοσ τῆσ αἰτίησ.

Ὅταν από εκεί ἔφτασαν στα Σούσα και εμφανίστηκαν στο βασιλιά, καταρχάσ, επειδή οι σωματοφύλακεσ του βασιλιά τους πρόσταζαν και τους πίεζαν να προσκυνήσουν το βασιλιά πέφτοντασ κάτω, είπαν ότι δεν το κάνουν αυτό, ακόμα κι αν πρόκειται να χάσουν το κεφάλι τους. «Δεν υπάρχει τέτοια συνήθεια» είπαν «σε εμάσ να προσκυνούμε κανένα άνθρωπο, οὔτε ἤρθαμε γι' αυτό».

Την υπεροχη της ποιητοτασ εναντι του μεγέθουσ εξεθειαξε ο Κ. Π. Καβάφησ στο ποιημα του « Απολλώνιοσ ο Τυανεύσ εν Ρόδω»

Για την αρμόζουσα παιδείουσι κι αγωγή
ο Απολλώνιοσ ομιλούσε μ' έναν
νέον που ἔκτιζε πολυτελή
οικίαν εν Ρόδω. «Εγώ δε εσ ιερόν»
είπεν ο Τυανεύσ στο τέλος «παρελθῶν
πολλῶ αν ἡδιον εν αὐτῷ **μικρῷ**
ὄντι ἀγάλμα ελέφαντόσ τε και χρυσοῦ
ἴδοιμι ἢ εν **μεγάλῳ** κεραμεοῦν τε και φαῦλον.»

Προτιμω να δω σ' ένα μικρο ναο ένα αγαλμα χρυσελεφαντινο παρα σ' ένα μεγαλό ένα φαυλο πῆλινο αγαλμα.

Ταπεινώσιη

Το **ταπεινόσ** είναι το αντίθετο του υψηλόσ : ο χαμηλόσ. Πβλ. Ο **ταπεινών** ἑαυτόν υψωθήσεται. Από το αρχ ρ ταπεινω = χαμηλώνω, μειωνω το μεγαθοσ, και βιάζω ἢ συνουσιάζομαι μετα γυναικόσ.

ΕΞΗΛΘΕ δὲ Δείνα ἡ θυγάτηρ Λείας, ἣν ἔτεκε τῷ Ἰακώβ, καταμαθεῖν τὰς θυγατέρας τῶν ἐγγωρίων. 2 καὶ εἶδεν αὐτὴν Συχεμὸς ὁ υἱὸς Ἐμμώρ ὁ Εὐαῖος, ὁ ἄρχων τῆς γῆς καὶ λαβὼν αὐτήν, ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς καὶ ἐταπεινώσεν αὐτήν. (βλ. Γεν. 34.1-7)

Αλλά και σε άλλη φάση [Βασιλειών II - 13.10](#) , αφού ο Αμνών έφαγε τα κουλουράκια θέλησε να ταπεινώσει την αδελφήν του.

Παράγωγα : ταπεινότης, ταπεινώσις,

Ξενογλωσσα: Λατινικό :humilis (humus = γῆ, χῶμα από το Ελλ. Χαμαί> χαμηλός)

Και από το Λατινικό προέρχονται και τα

Ιταλικο:Umile Αγγλικο:humble, Γαλλικο :humble

Στην πάλη ο νικητής ταπεινώνει τον ηττημένο: τον **βάζει κάτω**, τον κάνει να **φάει η πλάτη του χῶμα**.

Στη χειροτερη του μορφή το **προσκυνῶ** είχε και την σημασια της θρησκευτικής μεταστροφής (του άλλαξαν την πίστη) ή και στρατιωτικο-πολιτικής υποταγής. (Πβ. «**Φωτια και ταεκούρι στους προσκυνημένους**»).

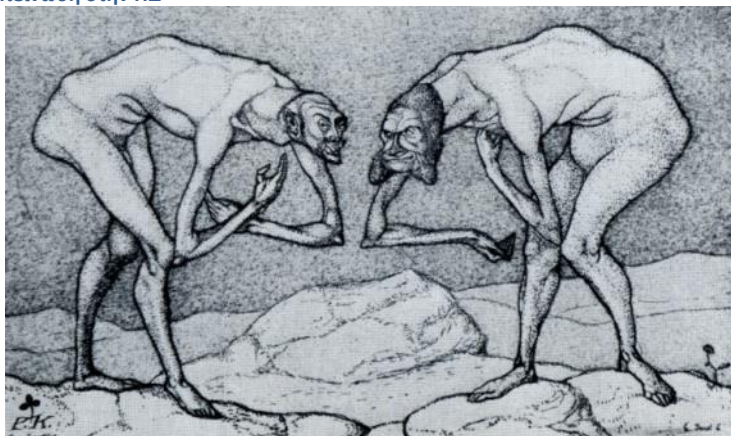
Πολύ περισσότερα για την ικεσία των αρχαίων όπως αναφέρεται στα Ελληνικά Επι κανε κλικ [εδῶ](#)

Αντίθετα, κάποιος που **στέκεται στο ύψος του**, δεν ταπεινώνεται, **δεν το βάζει κάτω** [το κεφάλι], δεν προσκυνά, δεν υποκύπτει., δεν λυγίζει. Πβλ.

Μην καρτεράτε να **λυγίσουμε** μήτε για μια στιγμή μητ' όσο στην κακοκαριά λυγίει το κυπαρίσσι. Έχουμε τη ζωή πολύ, πάρα πολύ αγαπήσει!

Φώτης Αγγουλιές - Μην καρτεράτε

Η ταπεινωση στην ΠΔ

Ο θεος αγαπά τους ταπεινους και τους προστατευει

θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει

ψαλμοί, 50:19

κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων καὶ ταπεινώσει συκοφάντην

ψαλμοί, 71:4

ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν καὶ οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.

ψαλμοί, 101:18

Ο Θεος της ΠΔ δεν τα πάει πολύ καλά με τους υπερηφάνους.

34 Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσεται , ταπεινοῖς δε δίδωσιν χάριν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ 3.34

Πληρωμένη διαφήμιση. Το κείμενο δεν απηχεί αναγκαστικά και της απόψεις της Εκκλησίας.

Η ταπεινωση στην ΚΔ

Ο θεός ταπεινώνει για να τιμωρήσει τους υπερήφανους και υψώνει τους ταπεινούς για να τους επιβραβεύσει .

51 Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν· 52 καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς, 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ 1:51-53

Μεγαλύνω

Σημαίνει δοξάζω στην εκκλησιαστική φρασεολογια

46 Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον 47 καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου, 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. 49 ὅτι ἐποίησέ μοι μεγάλα ὁ δυνατός καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. 51 Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν· 52 καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς, 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. 54 ἀντελάβετο

Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 55
καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ
Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

Αυτή η περικοπή υποτιθεται ότι ελεγχθη από την Μαριαμ και λεγεται Μεγαλυνάριον. Στην καθολικη εκκλησια λεγεται magnificat (μεγαλώνει) και αποτελεί μονιμο μερος στα ορατορια, αλλα και στις περισσοτερες λειτουργιες.

[Antonio Vivaldi - Magnificat in G Minor RV 610](#)

<ΠΗΓΗ>

Το κειμενο

Magnificat anima mea Dominum, et exsultavit spiritus meus in Deo salvatore meo, quia respexit humilitatem ancillae suae. Ecc e enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna, qui potens est, et sanctum nomen eius, et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui; depositus potentes de sede et exaltavit humiles; esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae, sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in saecula.

Αναλογες χρησης του **μεγαλύνω**

Τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα τοῦ Φωτός, ἐν ᾗμοις τιμῶντες **μεγαλύνωμεν**.

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τὴν τιμιωτέραν, τῶν ἄνω στρατευμάτων.

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τὸν κατὰ τὸν Νόμον, σαρκὶ περιτηθέντα.

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὁδόῳ, περιτομὴν λαβόντα.

Μεγάλυνον ψυχὴ μου, τὸν ἐθελουσίως παθόντα καὶ ταφέντα καὶ ἐξαναστάντα τριήμερον ἐκ τάφου. [Θ ΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ - ΑΚΡΟΑΜΑ](#)

Μεγάλυνον ψυχὴ μου τὸν ἐξαναστάντα, τριήμερον ἐκ τάφου, Χριστὸν τὸν ζωοδότην.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τῆς τρισποσάτου καὶ ἀδιαιρέτου θεότητος τὸ κράτος.

πηγη <<http://analogion.gr/elt/texts/Synek/Megalynaria.uni.htm>>

Περισσοτερα στο [ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑ Α ΣΤ.39-50](#)

Υψω εμαυτόν

Είναι γνωστή η ευαγγελική ρήση στην παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου

λέγω ἑμῖν, κατέβη οὗτος δεδίκαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Λουκ 18 14

★ Η συγκατάβασις

Από το σύν και καταβαίνω συγκατά-βασις, εως, ή, συμπτυξις στο επίπεδο του ακροατή (condescension to the level of an audience), Phld.Rh.2.25 s1.; Συνηθως των θεων, esp. Attis, Jul.Or.5.171b.. Είναι εθελουσια ταπεινωση ειδικου τυπου.

Ο θεός συγκατεβη, δηλ. μειωσε το υψος του ή κατεβηκε από το υψος του και εσκυψε πάνω στα προβληματα των ανθρωπων. Πβλ.

Ἡ Ζωὴ ἐν τάφῳ, κατετέθη Χριστέ, καὶ Ἀγγέλων στρατιαὶ ἐξεπλήττοντο, συγκατάβασιον δοξάζουσαι τὴν σὴν.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΘΡΗΝΟΥ

Σήμερα η συγκατάβαση έχει την εννοια της διαθεσης υποχώρησης και συνδιαλλαγης.

Πχ. Ο υπουργός εδειξε πιο **συγκαταβατικος** στα αιτήματα των απεργων.

Παρεμπύπτον Σχολιον

Το κυπτω κατά συνεκδοχήν σημαινει και παρατηρω. Το ρημα κύπτω>κυπάζω>κυτάζω και με παρετυμολογικη ερμηνεια κοιτάζω (από το κοιτη! Sic) = βλεπω. Από το **κυπτε να δεις** βγηκε το σημερινο **κοιτα να δεις**, που είναι τελειως ανοητο αφου είναι παραθεση συνωνυμων.

Το αναγκαστικό σκύψιμο

Ο εξαναγκασμός σε σκύψιμο ήταν η βίαιη απαίτηση υποταγής του δυνάστη ή νικητή προς τον υπήκοο. Βλ. Το νταηλίδικο τραγουδάκι

Πάρ 'το απόφαση πως δε σου πέφτει λόγος
η γυναίκα πρέπει να 'ναι πάντα **υπό**
και **υποτάξου** και εξηγήσου αναλόγως
σ' ότι πω σ' ότι χορέψω σ' ότι πω.

Είμαι άντρας και το κέφι μου θα κάνω
και θα πω και μια κουβέντα παραπάνω.

και τις σχετικές λέξεις

- Υποτάσσομαι, υποταγή (μπαινω από κάτω).
- Υποκύπτω (σκυβω κατω)
- Υπόδουλος (δουλος καποιου)
- Υφιστάμενος (δουλος καποιου, με ηπιστερη εννοια).

Καυδιανά δίκρανα

Λέγεται στη φράση περνώ μέσα από τα καυδιανά δίκρανα που σημαινει αναγκάζομαι να υποστώ ταπεινώσεις. Η φράση προέρχεται από την ταπεινωτική ήττα του ρωμαϊκού στρατού στο Καύδιο, στην Απτία οδό, όπου ο ρωμαϊκός στρατός υποχρεώθηκε να περάσει κάτω από ένα ζυγό σε σχήμα Π κατασκευασμένο από δόρατα (καυδιανά δίκρανα).

Πβλ. την ΦΡ υπό ζυγῷ λόφον ἔχειν (εχω το κεφάλι κατω από τον ζυγο)

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Ἀντιγονη 292

Κύφων

Ο κύφων η φάλαγγα ή ποδοκάκη ήταν όργανο βασανιστηρίου που εκτός από τους πόνους έδινε και στον τιμωρούμενο μια υποτιμητική στάση.

Ηταν σκυμένος με προτετεμένα τα οπισθια.Βλ. Εικονες [Κύφων 1, 2,3](#),

Τα προτεταμενα οπισθια δηλώνουν υποταγή, ανευ ορων παράδοση προς παραφύσιν συνουσια κλπ.

Scavenger's Daughter

Η λέξη σημαίνει "η κόρη του οδοκαθαριστή". Μέσο βασανισμού που επινοήθηκε κατά τη βασιλεία του Ερρίκου Η', από τον Sir William Skevington (επίσης γνωστό ως William Skeffington), υπολοχαγού του Πύργου του Λονδίνου. Ήταν ένα πλαίσιο σχήματος A, μια μεταλλική σχάρα στην οποία η κεφαλή δεμένο στο άνω σημείο του A, τα χέρια στο ενδιάμεσο σημείο και τα σκέλη στα κάτω άκρα του A. Το κεφάλι προς τα κάτω και αναγκάζει τα γόνατα σε μια καθιστή θέση έτσι ώστε το σώμα συμπιέζεται και να ρέει αίμα από την μύτη και αυτιά.
 Η "κόρη του οδοκαθαριστή" που σχεδιάστηκε ως το τέλει συμπλήρωμα της κόρης του δούκα του Έξετερ (άλλο όργανο βασανισμού, ή gask = ραφι) γιατί λειτουργούσε με την αντίθετη αρχή απ ότι ράφι: Συμπιέζε το σώμα αντί για το τέντωμα που δημιουργούσε το ραφι. Είναι φανερό πως ο εφευρέτης εκτός από τον βασανισμό ήθελε να προσδώσει και μια ταπεινωτική στάση στο σώμα του θύματος με αυτό το κουλούριασμα (μείωση του υψους).

Καμαρώνω

Αισθανομαι και δειχνω υπερηφάνεια, επαιρομαι, υπερηφανεομαι.

Το **καμαρώνω** ετυμολογείται από τον Καθ. Γ. Μπαμπινιώτη ως προερχόμενο από το αρχαίο ρήμα καμαρώ = παρέχω κατασκευάζω θόλο. Λέει Λουτόν επί λέξει ο κ. Καθηγητής:

[ΕΓΓΥΜ. < μγν. *καμαρώ (-όω)* «κυρτώνω, κάμπτω» < αρχ. *καμάρα*. Η σημερινή σημ. είναι μεσν., από τον χαιρετισμό με υπόκλιση που απηύθυναν συνήθως οι ευγενείς. Κατ' άλλη, λιγότερο πιθανή άποψη, η σημ. αυτή ανάγεται στο κύρτωμα τού αλόγου ως δείγμα τής υπερηφάνειάς του (λ.χ. «τράχηλον έκαμάρωσεν. έτίναξε τήν χήτην». μεσν. δημώδες κείμενο)].

Σωστός ο Μπαμπινιώτης, άλλα δεν σχετίζει την παραγωγή της λέξης με την υπερηφάνεια. Καμάρα κάνει κάποιος σκύβοντας, κύπτων. Το ουσιαστικό καμάρα = αψίδα δείχνει **κλίση προς τα κάτω**. Πβλ. Κύφων και την ΦΡ **Ψηλή γυναίκα** [κάνει] **καμαρωτό γαμήσι**. Το σκύψιμο ποτέ δεν είναι δείγμα υπερηφάνειας.

Η αψίδα του θριαμβού του Κωνσταντίνου στη Ρώμη.2027.379

Η καμάρα λεγονταν και αψίδα¹. Η αψίδα χρησιμευε στο θριαμβο.

Αν επροκειτο για ατιμο θριαμβο (δηλ. διαπομπευση) η αψίδα ηταν ιδιαζοντως χαμηλη για να αναγκασει τον θριαμβευομενο να σκύβει ταπεινωτικά (βλ. Καυδιανά Δίκρανα) . Εσκυβε (δηλ. καμαρωνε) για να περάσει άλλα δεν υπερηφανεουσαν . Βλ. [Καυδιανά Δίκρανα](#)

Αντιθέτως αυτός όμως που κατηγαγε **τιμητικό θριαμβο**, ο νικητής στατηλάτης ή ηγετης, περνούσε από την αψίδα του θριαμβου που ηταν πανύψηλη, φυσικά **υπερήφανος**, και **με το κεφάλι ψηλά** και έφτυπος ή σε άρμα.

ΦΡ Περνούσε [καμαρωτός - καμαρωτός](#).

Σπανιότερο το επιθετο **καμαρωμένος** .

Αντίθετα

Συγκατάβαση

Εθελουσια ταπεινωση .

Επαρση

Αυξηση του υψους λόγω υπερηφανειας. Αυτός που επαιρείται λέγεται επηρμένος*.

Συνηθως καποιος επαιρείται για την καταγωγή του πχ. "Η γιαγιά μου ητανε μεγαλοπουτάνα στην Πολη" (αυθεντικό από καποιον καθηγητή). Λεγεται και κυριολεκτικώς : «επαρση σημαίας» (σήκωμα).

*) απο το επαιρω μετοχή μέσου παρακείμενου

Εικόνες

Ανακήρυξη , Χρίσμα Ιππότη

Η τελετή λέγονταν accolade από το λατινικό ρήμα accollare "περιβάλλω, αγκαλιάζω το λαιμό" από το λατινικό ad - "προς ή περί" + collum "λαιμός" (πβλ. collar). Η αρχική σημασία ήταν αναγκαλισμός του λαιμού ή κτύπημα με το ξίφος στους ώμους για να απονεμηθεί τίτλος υπότη. Η διευρυνμένη σημασία που σημαίνει "έπαινος, ανταμοιβή" αποκτήθηκε από το1852.

Ο χριόμενος είναι γονατιστός εις ένδειξη σεβασμού.

Ανακήρυξη αυτοκράτορα πάνω σε σκουτάρι

Εδώ ο χριόμενος εις το ύπατο αξίωμα ανυψουται αντι κα ταπεινωθεί.

Ο των λαγκιάρων καμπιδούκτωρ επιθέτει το ξιφίδιο του, το μανιάκιν, στο κεφάλι του χριόμενου.

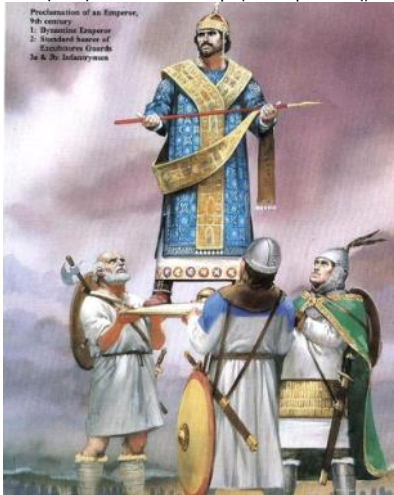
τὰ δὲ στρατεύματα κάτω ἴσταντο ἐν τῷ στά-
ματι, καὶ τὰς ἄστρας καὶ τὰ σίγνα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους,
εἶχον κεκλιμένα. Ὁ δὲ δῆμος ἴστατο ἐν τοῖς βά-
θροις καὶ εὐφῆμει. Ἐστηκώθη οὖν ἐπάνω τοῦ σκου-
ταρίου ἱστάμενος (87), καὶ ἀνελθὼν τῶν λαγκιάρων
καμπιδούκτωρ τὸ ἔλιον μανιάκιν ἐπέθηκεν εἰς τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ εὐθεὶς τὰ σίγνα ὀρθώσθη, καὶ
εὐφῆμῆθη παρὰ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν δημοτῶν.
Καὶ μετὰ τοῦτο κατήλθεν ἐκ τοῦ σκουταρίου, καὶ
εἰσῆλθεν πάλιν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἔνθα ἐφόρυσεν τὰ
βασιλικὰ (88) καὶ ἐκεῖ ὁ ἐπίσκοπος ἐποίησεν εὐχὴν.

Στέψη αυτοκράτορα (ἴσως του Λέοντα Ἀρμενίου) πάνω σε ασπίδα
ἀπὸ τον πατριάρχη (ἢ ἄλλον αυτοκράτορα -ἴσως τον Μιχαὴλ Α').
Ἡ ασπίδα υποβαστάζεται ἀπὸ αξιωματικούς, ἐνῶ πίσω μουσικὴ με πνευστὰ
ὄργανα συμμετέχουν στον εορτασμὸ. Μικρογραφία ἀπὸ το χειρόγραφο
τοῦ 13ου αἰῶνα Σύνοψης Ἱστοριῶν του Ἰωάννη Σκυλίτζη.
Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Μαδρίτης, φ. 10'

Αναρρηση Βυζ. Αυτοκράτορα

Με υψωση πανω σε σκουτάρι (αναπαρασταση)

[πλοη](#)

Ο Ολυμπιονικης Μαραθωνοδρομος Στελιος Κυριακιδης στους Ολυμπιακους της Βοστωνης το 1946 περιαγειται θριαμβικα ἀπὸ φιλαθλους. Υψωση και εδῶ.

Λοφιο

Υψος με ψηλά καπελα

Υψος με λοφίο

Υψος με κομωση

Υψος με περουκα

Υψος με στρατιωτικά καπέλα και λοφία

Υψος με λοφία, αλογουρά

Υψος με φτερό
(οι άνθρωποι)

Υψος με τα φτερά
(πουλιά βλ. Αναφορές)

Υψος με το πουλί του

Υψος με τα κέρατά του

Υψος με τακούνι

κόθορνοι

Υψος με ξυλοπόδαρα

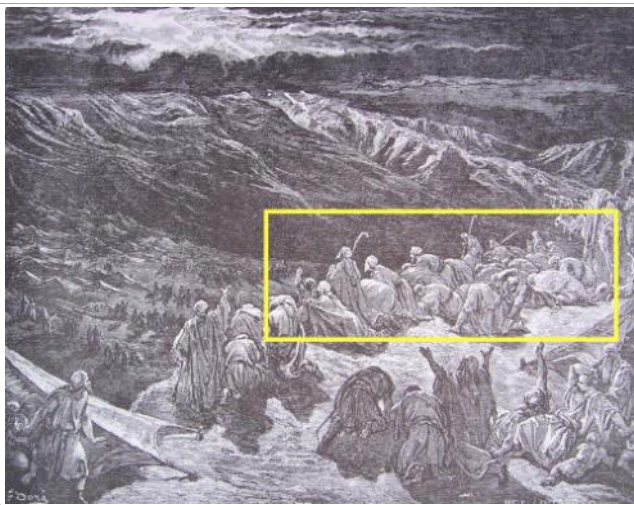
Τα ξυλοπόδαρα χρησιμοποιούσαν μόνο οι πλανοδίοι ταχυδακτυλουργοί για να μπορούν να είναι ορατοί μέσα στο πλήθος η να φαίνονται περίεργοι και αστείοι.

Υποκλίσεις και προσκυνήματα

Μεσαιωνικά

2

Ισραηλιτες στο Σινα

Gustave Doré la Bible Ancien Testament Promulgation de la loi sur le Mont Sinai

3. Στεφάνωμα του νικητή

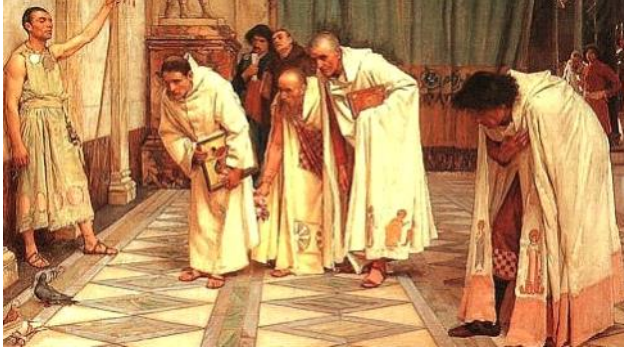
Πβλ. ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟ

Επλε ομπρος εις του ρηγός, πεξευγει, γονατιζει
Και την χρυσην του κεφαλήν με τζογια την στολιζει.

Ο Αυτοκράτωρ Ονώριος και οι ευνοούμενός του - John William Waterhouse

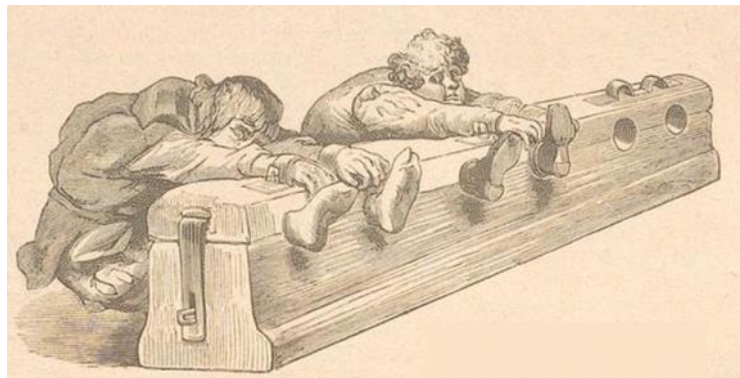
Λεπτομέρεια

Λεπτομέρεια: η ποδέα

Κύφω 1

Πβλ. χερια ποδια στη γραμμη κι ο Μανώλης στο σκαμνι.
Κύφω 2

Κύφω 3

Ο Ταπεινών εαυτόν Ιππότης του Ναού

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ - ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Έκλινα ταπεινώς τον αυχένα ενώπιον του μεγαλείου του Αγά.
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΡΑΛΛΗ

Κοντός

Ο κοντός έχει σοβαρά πλεονεκτήματα που του επιτρέπουν διάφορες προσεγγίσεις τις οποίες οι ψηλοί πρέπει να ταπεινωθούν για να επιτύχουν. Τους αποδίδονται και ανατομικές υπερπλασίες (δεν εμφανίζονται στην εικόνα) που αποτελούν κυριοπροσόν ερωτικών επαφών.

Αναφορές

Γαμοτράγουδο 18

Ενα μουνί στον εγκρεμό
κι ο ψώλος αποκάτω
στρωτές μετάνοιες έκανε
μουνί κατέβα κάτω

M. ΛΕΛΕΚΟΥ - ΠΡΙΑΠΕΙΑ

538 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ Ο ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ - DE CERIMONIIIS AULÆ BYZANTINÆ

ὁ δὲ τῆς καταστάσεως, κρατήσας τὸν μέλλοντα προβληθῆναι, ἄγει αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, **καὶ προσκυνήσας τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς**, ἀνίσταται

Ενθ. Ανωτ. σελ. 39

Ἰστέον ὅτι ἔνδον τῶν Σκύλων*, ἤγουν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἴστανται οἱ τε μάγιστροι καὶ ἀνθύπατοι καὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ τῶν δεσποτῶν διερχομένων, **πίπτουσι ἐπ' ἐδάφους**, τοῦτους προσκυνούντες.

*) Σκυλα (τα)

**Suidas ita distinguit: Σκύλιε τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνηρημένα
τὰ ἐκ τῶν νεκρῶν, λάφυρα δὲ τὰ ἐκ τῶν ζώντων.**

AD CONSTANT. PORPH. DE CERIM. LIB. II. 727

Το ομόηχο **σάκλα** (η) εἶναι φυτό σαν κρεμμυδα (επιστ. Urginea maritima). Οἱ ἀρχαῖοι το χρησιμοποιοῦσαν σε καθαρτηριες τελετές.(Αγγλ: squill.)

Αρχαίων προσκυνήματα

γονυπετεῖς ἔδρας προσπίτω σ', ἄναξ,
τὸν οἴκοθεν νόμον σέβουσ' —
ἔβας ὡ χρόνω γὰν πατρώας.

Ευριπίδης - Φοινισσαί.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1 Γεν. 34.1-7

ΕΞΗΛΘΕ δὲ Δείνα ἡ θυγάτηρ Λείας, ἣν ἔτεκε τῷ Ἰακώβ, καταμαθεῖν τὰς θυγατέρας τῶν ἐγχωρίων. 2 καὶ εἶδεν αὐτὴν Συχέμ ὁ υἱὸς Ἐμμώρ ὁ εὐαῖος, ὁ ἀρχὸν τῆς γῆς καὶ λαβῶν αὐτήν, ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς καὶ **ἐταπεινώσεν** αὐτήν. 3 καὶ προσέσχε τῇ ψυχῇ Δείνας τῆς θυγατρὸς Ἰακώβ καὶ ἠγάπησε τὴν παρθένον καὶ ἐλάλησε κατὰ τὴν διάνοιαν τῆς παρθένου αὐτῇ. 4 εἶπε Συχέμ πρὸς Ἐμμώρ τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγων· λαβέ μοι τὴν παῖδα ταύτην εἰς γυναῖκα. 5 Ἰακώβ δὲ ἤκουσεν, ὅτι ἐμίανεν ὁ υἱὸς Ἐμμώρ Δείναν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ· οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν μετὰ τῶν κτηνῶν αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ. παρεσιώπησε δὲ Ἰακώβ ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτούς. 6 ἐξῆλλε δὲ Ἐμμώρ ὁ πατὴρ Συχέμ πρὸς Ἰακώβ λαλῆσαι αὐτῷ. 7 οἱ δὲ υἱοὶ Ἰακώβ ἦλθον ἐκ τοῦ πεδίου· ὡς δὲ ἤκουσαν, κατενύγησαν οἱ ἄνδρες, καὶ λυπηρὸν ἦν αὐτοῖς σφόδρα, ὅτι ἄσχημον ἐποίησεν ἐν Ἰσραὴλ κοιμηθεὶς μετὰ τῆς θυγατρὸς Ἰακώβ, καὶ οὐχ οὕτως ἔσται.

2 Βασιλειῶν II - 13.10-15

Ὁ **καὶ εἶπεν Ἀμνὼν πρὸς Θημάρ· εἰσένεγκε τὸ βρῶμα εἰς τὸ ταμειῖον, καὶ φάγομαι ἐκ τῆς χειρὸς σου. καὶ ἔλαβε Θημάρ τὰς κολλυρίδας, ἃς ἐποίησε, καὶ εἰσήνεγκε τῷ Ἀμνὼν ἀδελφῷ αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα 11 καὶ προσήγαγεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν, καὶ ἐπελάβετο αὐτῆς καὶ εἶπεν αὐτῇ· δεῦρο κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ, ἀδελφή μου. 12 καὶ εἶπεν αὐτῷ· **μή, ἀδελφέ μου· μή ταπεινώσης με, διότι οὐ ποιηθήσεται οὕτως ἐν Ἰσραὴλ, μή ποιήσης τὴν ἀφροσύνην ταύτην· 13 καὶ ἐγὼ ποῦ ἀποίσω τὸ ὄνειδός μου; καὶ σὺ ἔξῃ ὡς εἰς τῶν ἀφρόνων ἐν Ἰσραὴλ· καὶ νῦν λάλησον δὴ πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι οὐ μή κωλύσῃ με ἀπὸ σοῦ. 14 καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἀμνὼν τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς καὶ ἐκραταίωσεν ὑπὲρ αὐτήν καὶ ἐταπεινώσεν αὐτήν καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς.****

---3--- ΟΜΗΡΟΣ -ΙΛΙΑΔΑ -16.138 -----

Ὅς φάτο, Πάτροκλος δὲ κορύσσειτο νώροπι χαλκῷ. (130)
κνημίδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
καλάς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσιν ἔδυνε
ποικίλον ἀστερόεντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον (135)
χάλκεον, αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε·
κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐτυκτον ἔθηκεν
ἵππουριν· **δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.**
εἶλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε, τὰ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.

Επιμετρο

ΕΜΜΕΣΗ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ

Ὅταν δεν ἦταν βολετὸ να κάνουν κάποιο να σκύψει τον ἔβαζαν μέσα σε κτήρια ἢ κοντὰ σε αγάλματα τεράστιων διαστάσεων.

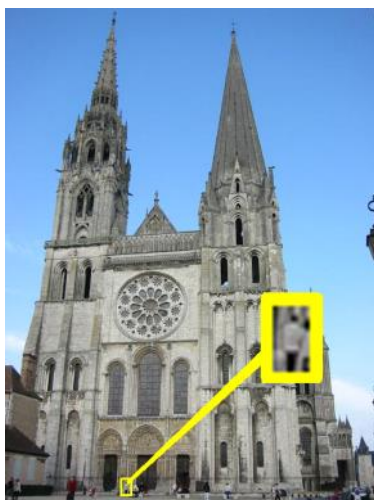
Τὴν πρόθεση αὐτή, που συνήθως εκπορευόταν ἀπὸ τα κατὰ τόπους καὶ χρόνους ιερατεία, τὴν βλέπουμε στα 7 θαύματα του κόσμου.

Ὅλα τους θεωροῦνταν θαύματα γιατί ἦταν τεράστια, ὄχι μόνον γιατί ἦταν καλαισθητά.

Τα ἀρχαῖα αἰγυπτιακὰ αγάλματα καὶ οἱ ναοί. Τα μεγαλιθικά μνημεῖα τύπου Stonehenge, τα dolmen, menhir, ο ναὸς του Σολόμωντα, οἱ Καθεδρικοὶ ναοὶ του μεσαίωνα (Notre Dame, Chartres, Duomo), τα Μουσουλάνεια καὶ ναζιστικὰ Αρχιτεκτονήματα, ὅλα θέλουν να κάνουν τον παριστάμενο να αισθανθεῖ μηδενισμένος, σαν ψεῖρα μπροσ το μεγαλεῖο του Θεοῦ (ἢ καὶ του Κράτους), φοβισμένος καὶ ἄβουλος.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ 2113

Chartres Cathedral

Notre-Dame de Paris

Συναγωγή

Ναός του Σολωμώντα στη Ιερουσαλήμ

Ρωμη - ΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Στυλοι Ολυμπιου Διος στην Αθηνα

Monumento alla Vittoria

Τα μεγάλα αγάλματα σε κάνουν μικρό

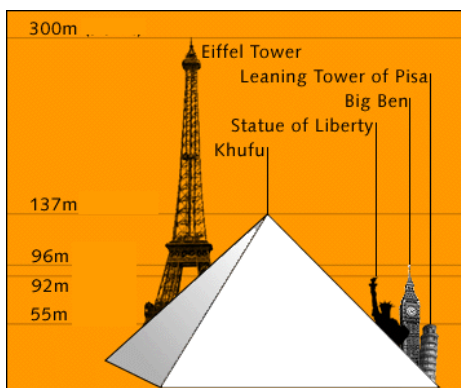

Παρατηρήστε τις διαστάσεις των φασιστικών αγαλμάτων

Ραμσής ο Β, ο «τῶ ὄντι» ο Μέγας

Τα μεγάλα κτήρια σε κάνουν μικρό

Σύγκριση τοῦ ὕψους μερικῶν γνωστῶν μεγάλων κατασκευῶν.

Βιβλιογραφία

171

Μπαμπινιώτη

Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005

538

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤ Ο ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ - ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΑΞΕΩΣ
DE CERIMONIIIS AULÆ BYZANTINÆ

Μ. ΛΕΛΕΚΟΥ - ΠΡΙΑΠΕΙΑ

2069

Τίτλος: ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΧΡΗΣΤΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Συγγραφέας: ΛΙΖΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Εκδότης: ΑΧΡΗΣΤΗ ΓΝΩΣΗ

Έτος: 2008

2114

Συγγραφέας: FERDIE ADDIS

Τίτλος: ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΚΤΗΣΑΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Εκδότης: ΣΑΒΒΑΛΑΣ

Έτος:2010

9023

Τίτλος: Vestiarium Christianum
Συγγραφέας: REV. WHARTON B. MARRIOTT. MA., F.S.A.
Εκδότης:RIVINGTONS
Έτος:1868

9453

Τίτλος: ΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ - Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΓΛΩΣΣΑ
Συγγραφέας: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Εκδότης:Π. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Έτος:1868

Τελευταία ενημέρωση: 6/10/2013